

Sygn. akt VIII GC 47/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2020 roku

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący Asesor sądowy Przemysław Kociński

Protokolant st. sekretarz sądowy Dorota Dąbrowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 lutego 2020 roku w Bydgoszczy

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko (...)Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.817,00 zł (jeden tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Asesor sądowy Przemysław Kociński

UZASADNIENIE

Powód B. B., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...), wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 7.244,70 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz domagał się zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zawarł z M. R. (1) umowę przeniesienia prawa do wierzytelności przysługującej mu względem pozwanego, z tytułu kosztów wynajęcia auta zastępczego w stosunku do uszkodzonego w wyniku zdarzenia z dnia 8 kwietnia 2019 r. pojazdu marki H. (...) o nr rej. (...). Podał, że sprawca szkody zawarł z pozwanym umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody związane z ruchem tych pojazdów. Powód wskazał, że w wyniku kolizji samochód poszkodowanego był niesprawny, wobec tego wynajął on na czas prowadzonego postępowania likwidacyjnego auto zastępcze marki V. (...) o nr rej. (...), które nie przewyższało klasą uszkodzonego w kolizji pojazdu poszkodowanego. Z tytułu najmu pojazdu zastępczego poszkodowany użytkował pojazd przez 31 dób, zaś koszt przedmiotowego najmu to kwota 7.244,70 zł. Mimo zgłoszenia, ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 20 listopada 2019 r., sygn. akt VIII GNc 7817/19 orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprzeczności od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany potwierdził, iż na skutek kolizji uszkodzeniu uległ pojazd H. o nr rej. (...) będący własnością M. R. (1). Sprawca zdarzenia posiadał ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego,

w związku z tym, w takim samym zakresie jak sprawca szkody, na podstawie tej umowy ubezpieczenia, odpowiadał on za skutki tego zdarzenia. Podniósł jednak, że z uzyskanych przez siebie informacji wynika, że poszkodowany w czasie najmu pojazdu zastępczego tj. w okresie od kwietnia 2019 r. do maja 2019 r. dysponował innymi pojazdami, z których mógł korzystać w miejsce uszkodzonego pojazdu H.. Tym samym brak było podstaw do uznania zasadności żądania zwrotu kosztów poniesionych na wynajem pojazdu od powoda.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 8 kwietnia 2019 r. doszło do zdarzenia komunikacyjnego, w którym uszkodzony został samochód marki H. (...) o nr rej. (...). Jako właściciel przedmiotowego pojazdu ujawniony był M. R. (1). Sprawca szkody był ubezpieczony w (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów (OC).

Okoliczności bezsporne

W dniu 9 kwietnia 2019 roku M. R. (1) zawarł B. B., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), umowę najmu pojazdu zastępczego marki V. (...) o nr rej. (...). Wysokość dobowej stawki została ustalona na kwotę 233,70 zł brutto (190 zł netto). Zwrot pojazdu miał nastąpić w dniu 10 maja 2019 r.

Przedmiotowy pojazd został zwrócony zgodnie z umową w dniu 10 maja 2019 r.

Dowód: umowa najmu pojazdu zastępczego – k. 9-11 akt, protokół odbioru – k. 12 akt.

W związku z wynajmem pojazdu zastępczego powód w dniu 10 maja 2019 r. wystawił w stosunku do M. R. (1) fakturę VAT nr (...) na kwotę 7 244,70 zł tytułem kosztów najmu pojazdu zastępczego za okres 31 dni przy stawce za dobę wynoszącą 233,70 zł brutto.

Dowód: faktura VAT nr (...) – k. 17 akt.

Dnia 10 maja 2019 r. M. R. (1) zbył na rzecz powoda wierzytelność obejmującą prawo do odszkodowania za wynajem auta z polisy OC sprawcy z tytułu szkody z dnia 8 kwietnia 2019 r., zgłoszonej w (...) S.A. w W..

Dowód : umowa cesji wierzytelności – k. 13 akt,

Pismem z dnia 27 czerwca 2019 roku powód przesłał do pozwanego informację o zawartej umowie przelewu wierzytelności oraz wezwał pozwanego do zapłaty m.in. kwoty 7.244,70 zł tytułem najmu pojazdu zastępczego w związku ze szkodą doznaną przez M. R. (1) w terminie 14 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Dowód: pismo z 27.06.2018 r. – k. 14-16

Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwany nie wypłacił żadnej kwoty tytułem zwrotu wydatków poniesionych tytułem wynajmu pojazdu zastępczego przez M. R. (1).

Okoliczność bezsporna

Uszkodzony pojazd marki H. (...) został zakupiony za środki pieniężne stanowiące własność syna M. R. (1), który został ujawniony jako właściciel pojazdu z uwagi na przysługujące mu zniżki w zakresie ubezpieczeń. Głównym użytkownikiem uszkodzonego pojazdu był syn właściciela, który prowadził pojazd w dniu szkody.

W czasie wynajmu pojazdu zastępczego od powoda M. R. (1) był również właścicielem pojazdu marki O. (...) o nr rej. (...). Był on jego głównym użytkownikiem. W czasie użytkowania pojazdu wynajętego od powoda pojazd ten był sprawny. M. R. (1) w w/w okresie był również współwłaścicielem, wraz ze swoją małżonką, pojazdu marki A. (...) o

nr rej. (...). Głównym jego użytkownikiem była żona M. R. (1). W czasie użytkowania pojazdu wynajętego od powoda pojazd ten był sprawny.

Każde z powyższych aut było od czasu do czasu użytkowane również przez innych domowników, w zależności od potrzeb.

W wyniku uszkodzenia pojazdu marki H. to syn M. R. (1) został pozbawiony środka komunikacji i nie miał się czym poruszać. M. R. (1) w okresie najmu pojazdu zastępczego miał czym jeździć.

Dowód: zeznania świadka M. R. (1) – protokół elektroniczny – k. 61 akt, informacja z Centralnej Ewidencji Pojazdów – k. 50-56

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wymienione wyżej dowody z dokumentów, których rzetelność nie budziła żadnych wątpliwości. Sąd nie znalazł żadnych podstaw do kwestionowania ich wiarygodności, również strony nie podnosiły w stosunku do nich jakichkolwiek zarzutów.

Sąd uznał za wiarygodne w całości zeznania świadka M. R. (1), ponieważ były logiczne jasne i szczerze oraz współgrały one z dokumentami znajdującymi się w aktach. Przedstawił on nie tylko przebieg postępowania likwidacyjnego, ale również okoliczności związane z zagadnieniem użytkowania pojazdów przez jego oraz członków jego rodziny.

Sąd zważył, co następuje:

Opisany stan faktyczny był co do zasady bezsporny. Dotyczyło to zarówno faktu wystąpienia szkody w pojeździe marki H. (...), użytkownym przez syna M. R. (1), który to formalnie był ujawniony jako jego właściciel, jak też gwarancyjnej odpowiedzialności pozwanego towarzystwa za sprawcę zdarzenia komunikacyjnego. Pozwany nie kwestionował również okresu najmu pojazdu jak też stawki najmu, co jednoznacznie przyznał w treści złożonego sprzeciwu. Jedyną kwestią sporną stanowiło zagadnienie zasadności najmu pojazdu przez M. R. (1) w świetle zaistniałych w sprawie okoliczności faktycznych.

W tym kontekście w pierwszej kolejności należało jednak wskazać, iż pozwany nie kwestionował umowy cesji wierzytelności zawartej pomiędzy M. R. (1) oraz powodem. Należało wskazać, iż na podstawie art. 509 § 1 i 2 k.c. w wyniku przelewu wierzytelności przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który w ten sposób zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki go wiązał z dłużnikiem. Przedmiotem przelewu jest natomiast wierzytelność tj. prawo podmiotowe wierzyciela do żądania od dłużnika świadczenia (art. 353 k.c.).

Mając na uwadze powyższe, w wyniku umowy przelewu wierzytelności z dnia 10 maja 2019 roku zawartej pomiędzy M. R. (1) a powodem, ten ostatni miał wejść we wszelkie prawa i obowiązki w/w osoby wynikające z tytułu odszkodowania dotyczącego m.in. zwrotu kosztów związanych z najmem pojazdu zastępczego, a związanych ze zdarzeniem z dnia 8 kwietnia 2019 roku w pojeździe H..

W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy nie doszło jednak do nabycia wierzytelności dochodzonej niniejszym pozwem z uwagi na to, iż takowa w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy w ogóle nie powstała.

Przed szczegółowym omówieniem powyższego zagadnienia niezbędnym było jednak wskazanie, iż roszczenie zgłoszone przez powoda opierało się na art. 822 § 1 k.c., w myśl którego przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Świadczenie ubezpieczenia obejmuje zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości poniesionej przez poszkodowanego szkody (art. 805 § 1 i 2 k.c.). Odpowiedzialność ubezpieczyciela sięga tak daleko jak odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego (z ograniczeniami dotyczącymi zapłaty jako rodzaju świadczenia i sumy gwarancyjnej), wobec czego

ustalenie zakresu jego zobowiązania wymaga ustalenia najpierw zakresu świadczeń, do których zobowiązany jest ubezpieczający lub inna osoba wyrządzająca szkodę objętą ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej.

Zgodnie z art. 363 § 1 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego (restytucja naturalna), bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej (odszkodowanie).

Zgodnie z treścią art. 361 § 1 k.c. naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

Wydatki poniesione na wynajem pojazdu zastępczego stanowią szkodę w rozumieniu w/w przepisu. Skoro bowiem poszkodowany posiadał pojazd mechaniczny, którego używał w toku swej aktywności życiowej, to niemożność czasowego korzystania ze swego mienia i fakt poniesienia kosztów wynajmu innego pojazdu stanowi wymierną stratę materialną.

Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej są: zaistnienie zdarzenia, z którym przepis prawny łączy odpowiedzialność odszkodowawczą, powstanie szkody oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem i szkodą. W przypadku wystąpienia wymienionych przesłanek naprawienie szkody, przez podmiot do tego zobowiązany, powinno polegać na przywróceniu w majątku poszkodowanego stanu rzeczy naruszonego zdarzeniem wyrządzającym szkodę, nie może przewyższać jednak wysokości faktycznie poniesionej szkody.

W kontekście powyższych ustaleń należy wskazać, że w toku niniejszego procesu powód powinien wykazać istnienie następujących przesłanek:

1. wystąpienie zdarzenia szkodowego,
2. istnienie związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem i szkodą,
3. fakt doznania szkody w określonej wysokości.

Strony były zgodne co do tego, że w dniu 8 kwietnia 2019 roku doszło do zdarzenia, w wyniku którego uszkodzeniu uległ samochód H. (...). Ten jednak, mimo, iż formalnie stanowił własność M. R. (1), jako osoby ujawnionej w dowodzie rejestracyjnym (i w związku z tym zapewne również w umowie kupna), w rzeczywistości stanowił własność jego syna. Powyższy wniosek w sposób jasny wynikał z treści zeznań przesłuchanego w sprawie świadka, który nadto potwierdził, iż to właśnie jego syn był głównym użytkownikiem uszkodzonego samochodu, co było logiczną konsekwencją rzeczowego stanu właścicielskiego. O ile nie sposób wyciągać jakichkolwiek negatywnych konsekwencji w stosunku do takiego postępowania (ujawniania w dokumentacji innych osób, niż te, które nabyły rzecz), o tyle koniecznym jest liczenie się z konsekwencjami takowych zachowań, a dotyczących sfery związanej z prawidłowym określaniem podmiotu pokrzywdzonego w wyniku zdarzenia komunikacyjnego.

Pomimo powyższego, w ocenie Sądu powód nie wykazał pozostałych wymienionych wyżej podstaw odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Nie ulegało bowiem wątpliwości, iż umowa najmu pojazdu zastępczego została zawarta przez M. R. (1). Wynikało to zarówno z jego zeznań jak i samej treści umowy najmu. To nie on jednak (M. R.) był osobą poszkodowaną w zakresie roszczenia zgłoszonego w toku niniejszej sprawy. Należało bowiem z całą mocą podkreślić, że roszczenie o zwrot kosztów wynajmu pojazdu zastępczego ma inny charakter niż roszczenie o zwrot kosztów naprawy pojazdu. W tym drugim przypadku poszkodowany ponosi szkodę już w momencie zaistnienia zdarzenia i powstania uszkodzeń, w tym bowiem czasie powstaje uszczerbek w jego majątku. W przypadku zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego sprawa ma się o tyle inaczej, że szkoda powstaje nie w momencie zaistnienia szkody, lecz dopiero wówczas, gdy poszkodowany koszty te już poniesie lub będzie zobowiązany do ich poniesienia. Szkodę w tym wypadku można wiązać jedynie z wydatkami poniesionymi przez poszkodowanego na wynajem, a nie z samym faktem, iż jest on pozbawiony możliwości korzystania z rzeczy. Wynagrodzenie za przejściową utratę możliwości korzystania z rzeczy

oznaczałoby w istocie nieprzewidywane prawem zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w postaci odczucia przykrości i dyskomfortu. Ta dolegliwość nie stanowi szkody majątkowej, albowiem nie prowadzi do zmniejszenia majątku właściciela uszkodzonego pojazdu. W przypadku tego roszczenia (z tytułu zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego) zdarzenie szkodowe w postaci wypadku bądź kolizji komunikacyjnej nie zawsze wywołuje szkodę u właściciela pojazdu – nie zawsze bowiem niesprawność auta powoduje dla tej właśnie osoby niedogodności czy utrudnienia. Zachodzi tu wyjątkowa możliwość oderwania się zagadnienia szkody od osoby właściciela pojazdu.

W świetle powyższego, mając na uwadze zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy, w ocenie Sądu poszkodowanym w wyniku zdarzenia z dnia 8 kwietnia 2019 r. w zakresie roszczenia dotyczącego zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego był więc de facto syn M. R. (1), ponieważ to on przed kolizją korzystał z uszkodzonego pojazdu, był jego głównym użytkownikiem i w rzeczywistości, w sensie materialnoprawnym, jego właścicielem. Błędnie powód uznał, że poszkodowanym w tym zakresie był właściciel pojazdu. Raz jeszcze podkreślić należało, iż o ile nie ma problemu przy oznaczeniu poszkodowanego w przypadku szkody w pojeździe, którym jest zawsze właściciel pojazdu, o tyle w przypadku szkody związanej z koniecznością najmu pojazdu zastępczego, poszkodowanym nie jest zawsze właściciel pojazdu, czego powód w sprawie nie dostrzegł. Najem pojazdu zastępczego, pozwalający na wyeliminowanie negatywnych następstw uszkodzenia samochodu, w okolicznościach sprawy wiązał się z koniecznością wyeliminowania tychże nie dla M. R. (1), lecz dla jego syna, co zostało przez pierwszego wprost wskazane w toku jego przesłuchania. Okoliczności ustalone w niniejszej sprawie prowadziły do wniosku, iż M. R. (1) w rzeczywistości nie poniósł żadnych negatywnych następstw zdarzenia z dnia 8 kwietnia 2019 r. w zakresie niemożności korzystania z pojazdu, ponieważ po pierwsze nie on głównie użytkował uszkodzony samochód H. (...), a nadto miał inny pojazd, który na co dzień stanowił jego środek komunikacji, a więc O. (...). Powyższe zostało poza tym wprost przez niego wskazane w trakcie składania zeznań. Właściciel pojazdu nie był zatem uprawniony do żądania zapłaty od ubezpieczyciela sprawcy szkody za koszty najmu pojazdu zastępczego, które poniósł na zasadzie swobody umów, wynajmując pojazd zastępczy pomimo, iż nie był poszkodowanym w zdarzeniu w zakresie konieczności najmu pojazdu jak również posiadał pojazd, który na co dzień użytkował. W przedmiotowych okolicznościach faktycznych to jedynie syn M. R. (1) był pozbawiony możliwości korzystania z użytkowanego przez siebie pojazdu, ale to nie on był jednak stroną umowy najmu jak też przelewu wierzytelności. Tym samym M. R. (1), o ile bezsprzecznie powstało po jego stronie zobowiązanie względem podmiotu wynajmującego z tytułu zapłaty za najem, o tyle nigdy nie posiadał on z tytułu wydarzenia z dnia 8 kwietnia 2019 r. roszczenia względem ubezpieczyciela z tytułu zwrotu kosztów najmu wynajętego pojazdu. Idąc dalej, nie mógł on w związku z tym zbyć tej wierzytelności na rzecz powoda, gdyż jej nie posiadał w stosunku do pozwanego.

Zgodnie z treścią art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Brzmienie tego przepisu opiera się na teorii przyczynowości adekwatnej, zgodnie z którą odpowiedzialność podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody ogranicza się do zwykłych następstw danej przyczyny. W związku z brzmieniem tego przepisu sąd winien najpierw zbadać, czy w ogóle pomiędzy kolejnymi faktami istnieją obiektywne powiązania w znaczeniu warunku sine qua non. O ile takie powiązania zostaną ustalone, sąd bada, czy wspomniane powiązania można traktować jako „normalne” tj. typowe lub oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy. Ocena czy skutek jest normalny, powinna być oparta na całokształcie okoliczności sprawy i wynikać z zasad doświadczenia życiowego, a w razie potrzeby – z zasad wiedzy naukowej, specjalnej. Wobec tego zakład ubezpieczeń nie ma obowiązku ponoszenia kosztów wynajmu przez okres dłuższy niż czas potrzebny do dokonania naprawy ani w wysokości przekraczającej zwykły koszt najmu samochodu tej samej klasy, co pojazd uszkodzony. Podkreślić należy, że poszkodowany również winien swym działaniem zmierzać do minimalizacji doznanej szkody. Abstrahując od kwestii określenia osoby poszkodowanego, należało na podstawie powyższego zauważyć, iż skoro zatem M. R. (1) posiadał inny pojazd w okresie wynajmowania pojazdu zastępczego, to nie istniała potrzeba wynajęcia dla niego takowego pojazdu i obciążenia tymi kosztami zakładu ubezpieczeń. Te koszty należało bowiem uznać za nieuzasadnione. W tym kontekście za całkowicie nieuzasadnioną należało uznać argumentację podnoszoną przez pełnomocnika powoda sprowadzającą się do przyjęcia założenia, iż skoro dana osoba posiada określoną liczbę pojazdów, to ma ona prawo do utrzymywania tego stanu rzeczy. W tym kontekście należało mieć na uwadze, iż roszczenie o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego od sprawcy szkody bądź jego

ubezpieczyciela dotyczy po pierwsze tylko wydatków uzasadnionych, niezbędnych i celowych. Po drugie, ma ono na celu zlikwidowanie szkody powstałej w majątku poszkodowanego a wynikającej z utraty możliwości korzystania z pojazdu i tym samym pozbawienia go tego typu środka komunikacji. Nie zabezpiecza ona prawa do posiadania określonej ilości pojazdów i szkody wynikającej z utraty możliwości korzystania z któregokolwiek z nich, lecz jedynie prawo do możliwości wykorzystania takowego środka w codziennym życiu. W świetle powyższego nie sposób więc uznać, iż w sytuacji posiadania większej niż jeden liczby pojazdów, powyższe uprawnienie (do korzystania z pojazdu) ulega wyłączeniu – nadal bowiem taki podmiot ma możliwość skorzystania z innego auta. Jedynym wyjątkiem jest okoliczność, gdy owe pozostałe pojazdy w sposób uzasadniony są wykorzystywane w inny sposób, przez inne osoby. Takowa sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodziła.

Podsumowując, w ocenie Sądu poszkodowanym w okolicznościach niniejszej sprawy w zakresie kosztów najmu pojazdu zastępczego był więc syn M. R. (1), lecz to nie on zawierał umowę najmu ani umowę przelewu wierzytelności. To nie on również został wskazany w fakturze VAT za najem pojazdu zastępczego. Nawet gdyby uznać, że poszkodowanym była M. R. (1) (ujawniony jako właściciel uszkodzonego pojazdu) to i tak roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie z tego względu, że zdaniem Sądu wynajęcie pojazdu zastępczego przez niego nie było celowe i ekonomicznie uzasadnione, ponieważ w czasie wynajmu miał on inny samochód, z którego korzystał.

Z tych wszystkich względów Sąd uznał, że powództwo w niniejszej sprawie podlegało oddaleniu na podstawie art. 822 § 1 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c. a contrario.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 99 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. W myśl tego artykułu strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W zasądzonej kwocie 1.817,00 zł mieściło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego obliczone na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Asesor sądowy Przemysław Kociński